

NUOMONĖS

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS
PAREIGŪNAS**Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (VRI)**

(2012/C 48/02)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 7 ir 8 straipsnius,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽²⁾,

atsižvelgdamas į prašymą pateikti nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1. ĮVADAS

1.1. Konsultacijos su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu (EDAPP)

- 2011 m. rugpjūčio 29 d. Komisija priėmė Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (VRI) (toliau – pasiūlymas arba pasiūlytas reglamentas) ⁽³⁾. Tą pačią dieną pasiūlymas nusiųstas EDAPP konsultacijoms.
- Prieš priimančią pasiūlymą EDAPP suteikta galimybė pateikti neoficialias pastabas dėl pasiūlymo, o prieš tai – ir dėl

Komisijos komunikato „Geresnis bendrosios rinkos valdymas užtikrinant glaudesnę administracinę bendradarbiavimą. Vidaus rinkos informacinės sistemos (VRI) aprėpties plėtimo ir plėtros strategija“ (toliau – komunikatas dėl VRI strategijos) ⁽⁴⁾, paskelbto prieš pateikiant pasiūlymą. Rengiant pasiūlymą buvo atsižvelgta į daugelį iš šių pastabų, todėl pasiūlyme numatytos duomenų apsaugos priemonės tapo griežtesnės.

- EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija oficialiai konsultavosi su juo ir kad nuoroda į šią nuomonę įtraukta į pasiūlymo preambulę.

1.2. Pasiūlymo tikslai ir taikymo sritis

- VRI tai – informacinių technologijų (IT) priemonė, kuri suteikia galimybę valstybių narių kompetentingoms institucijoms keistis informacija taikant vidaus rinkos teisės aktus. VRI suteikia galimybę ES valstybių narių šalies, regiono ir vietos lygmens valdžios institucijoms greitai ir lengvai bendrauti su tokiomis pat kitų Europos šalių institucijomis. Šis bendravimas taip pat susijęs su svarbių asmens duomenų, įskaitant neskelbtinus duomenis, tvarkymu.
- VRI iš pradžių sukurta kaip ryšių priemonė dviejų subjektų keitimuisi informacija pagal Profesinių kvalifikacijų direktyvos ⁽⁵⁾ ir Paslaugų direktyvos ⁽⁶⁾ nuostatas. VRI padeda naudotojams susisiekti su reikiama kitos šalies institucija ir bendrauti su ja naudojant iš anksto išverstų tipinių klausimų ir atsakymų grupes ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ COM(2011) 75.

⁽⁵⁾ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

⁽⁶⁾ 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006 12 27, p. 36).

⁽⁷⁾ Tipinio klausimo, kuriame pateikti neskelbtini duomenys, pavyzdys: „Ar pridamas dokumentas teisiškai patvirtina, kad (iš kitos šalies atvykusiam darbuotojui) nebuvo nurodyta nutraukti arba uždrausta vykdyti susijusią profesinę veiklą dėl sunkaus profesinio nusižengimo ar nusikalstamos veikos?“.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ COM(2011) 522 galutinis.

6. Tačiau siekiama, kad VRI būtų lanksti, horizontali sistema, kuri padėtų vykdyti veiklą keliose su vidaus rinkos teisės aktais susijusiose srityse. Ateityje numatoma laipsniškai plėsti šios sistemos taikymo sritį ir pradėti ją naudoti kitoms teisėkūros sritims remti.
7. VRI funkcijas taip pat numatoma plėtoti. Be keitimosi informacija tarp dviejų subjektų funkcijos, numatoma įdiegti (arba jau yra įdiegta) „pranešimo procedūras, išpėjamosius mechanizmus, tarpusavio pagalbą ir problemų sprendimą“⁽⁸⁾, taip pat „informacijos saugyklas, iš kurių VRI dalyviai informaciją galėtų gauti ateityje“⁽⁹⁾. Naudojant ne visas, bet daugelį iš šių funkcijų, gali būti tvarkomi ir asmens duomenys.
8. Pasiūlymu siekiama sukurti aiškų VRI teisinį pagrindą ir visapusę duomenų apsaugos sistemą.

1.3. Pasiūlymo aplinkybės. Laipsniško visapusės VRI duomenų apsaugos sistemos kūrimo principas

9. 2007 m. pavasarį Komisija paprašė 29 straipsniu įsteigtos Darbo grupės asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis (toliau – 29 straipsnio darbo grupė) pateikti savo nuomonę, kurioje būtų apžvelgta VRI įtaka duomenų apsaugai. 2007 m. rugsėjo 20 d. 29 straipsnio darbo grupė pateikė savo nuomonę⁽¹⁰⁾. Šioje nuomonėje Komisijai rekomenduota parengti aiškesnį keitimosi duomenimis VRI teisinį pagrindą ir specialias duomenų apsaugos garantijas. EDAPP aktyviai dalyvavo su VRI susijusius klausimus sprendusio pogrupio veikloje ir pritarė 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje pateiktoms išvadoms.
10. Vėliau EDAPP toliau teikė rekomendacijas Komisijai, kaip laipsniškai sukurti daugiau aspektų apimančią VRI duomenų apsaugos sistemą⁽¹¹⁾. Bendradarbiaudamas šiuo klausimu ir nuo nuomonės dėl VRI įgyvendinimo paskelbimo 2008 m. vasario 22 d.⁽¹²⁾ EDAPP nuolat ragino pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimti naują teisės aktą siekiant sukurti daugiau aspektų apimančią VRI duomenų apsaugos sistemą ir užtikrinti teisinį tikrumą. Pasiūlymas dėl tokio teisės akto jau pateiktas⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Žr. 10 konstatuojamąją dalį.

⁽⁹⁾ Žr. 13 straipsnio 2 dalį.

⁽¹⁰⁾ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 7/2007 dėl duomenų apsaugos klausimų, susijusių su Vidaus rinkos informacine (VRI) sistema, WP140. Nuomonė skelbiama adresu http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp140_lt.pdf

⁽¹¹⁾ Svarbiausius dokumentus, susijusius su bendradarbiavimu šiuo klausimu, galima rasti Komisijos VRI interneto svetainėje adresu http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/data_protection_lt.html ir EDAPP interneto svetainėje adresu <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹²⁾ EDAPP nuomonė dėl 2007 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimo 2008/49/EB dėl vidaus rinkos informacinės sistemos įgyvendinimo užtikrinant asmens duomenų apsaugą (OL C 270, 2008 10 25, p. 1).

⁽¹³⁾ 29 straipsnio darbo grupė taip pat ketina pateikti savo pastabas dėl šio pasiūlymo. EDAPP sekė šiuos įvykius dalyvaudamas susijusio 29 straipsnio darbo grupės pogrupio veikloje ir pateikė savo pastabas.

2. PASIŪLYMO ANALIZĖ

2.1. EDAPP bendra nuomonė apie pasiūlymą ir svarbiausius uždavinius reglamentuojant VRI

11. Apskritai EDAPP nuomonė apie VRI teigiama. EDAPP pritaria Komisijos siekiamas sukurti elektroninę keitimosi informacija sistemą ir reguliuoti jos duomenų apsaugos aspektus. Tokia supaprastinta sistema ne tik padarys bendradarbiavimą veiksmingesnį, bet taip pat gali padėti užtikrinti, kad būtų nuosekliai laikomasi taikytinų duomenų apsaugos teisės aktų. Tai galima padaryti aiškiai apibrėžus, kokia informacija galima keistis, su kuo ir kokiomis sąlygomis.
12. EDAPP taip pat palankiai vertina tai, kad Komisija siūlo horizontalųjį teisės aktą, t. y. Tarybos ir Parlamento reglamentą VRI reglamentuoti. EDAPP džiaugiasi, kad pasiūlyme itin daug dėmesio skiriama VRI svarbiausiems duomenų apsaugos klausimams. Į šioje nuomonėje pateiktas EDAPP pastabas reikia atsižvelgti, turint omenyje šias teigiamas aplinkybes.
13. Tačiau EDAPP išpėja, kad kuriant bendrą centralizuotą kelias administracinio bendradarbiavimo sritis apimančią elektroninę sistemą kyla ir tam tikrų pavojų. Pavojų kelia visų pirma tai, kad naudojant šią sistemą gali būti apsieista didesniu kiekiu duomenų ir jie gali būti paskleisti plačiau, nei tai būtina siekiant užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą, taip pat kad duomenys, įskaitant galbūt pasenusius ir netikslius duomenis, gali likti elektroninėje sistemoje ilgiau nei reikia. Informacinės sistemos, prie kurios galima prisijungti 27 ES valstybėse narėse, saugumas – taip pat opus klausimas, kadangi visa sistema bus tiek saugi, kiek tai leis užtikrinti silpniausia jos grandis.

Svarbiausi uždaviniai

14. Dėl VRI teisinės sistemos, kurią numatoma sukurti pasiūlytu reglamentu, – EDAPP ragina atkreipti dėmesį į du svarbiausius uždavinius:

— būtinybę užtikrinti nuoseklumą, kartu atsižvelgiant į skirtumus, ir

— būtinybę išlaikyti lankstumo ir teisinio tikrumo pusiausvyrą.

15. Šie svarbiausi uždaviniai – svarbūs atskaitos taškai, iš esmės lemiantys EDAPP požiūrį, kuriuo jis vadovaujasi šioje nuomonėje.

Nuoseklumas ir skirtumų paisymas

16. Pirma, VRI – tai sistema, naudojama 27 valstybėse narėse. Dabartiniame Europos teisės aktų suderinimo etape nacionalinės administracinės procedūros ir nacionaliniai

duomenų apsaugos teisės aktai labai skiriasi. VRI reikia kurti taip, kad šios sistemos naudotojai visose 27 valstybėse narėse galėtų keistis asmens duomenimis per VRI nepažeisdami savo šalies teisės aktų, įskaitant nacionalinius duomenų apsaugos teisės aktus. Kartu būtina duomenų subjektus užtikrinti, kad nors jų duomenys per VRI bus perduodami į kitą valstybę narę, jie bus nuosekliai saugomi. Užtikrinti sistemos nuoseklumą, kartu paisant valstybių narių teisės sistemų skirtumų, – svarbiausia užduotis kuriant ir techninę, ir teisinę VRI infrastruktūrą. Reikėtų vengti perdėto sudėtingumo ir suskaidymo. VRI vykdomos duomenų tvarkymo operacijos turi būti skaidrios ir būtina aiškiai nustatyti, kas atsakingas už sprendimus, susijusius su sistemos planu, jos kasdiene technine priežiūra ir naudojimu bei priežiūra.

Lankstumo ir teisinio tikrumo pusiausvyra

17. Antra, kitaip nei kai kurios kitos didelės IT sistemos, kaip antai Šengeno informacinė sistema, Vizų informacinė sistema, Muitinės informacinė sistema ar sistema Eurodac, kurios visos skirtos bendradarbiavimui konkrečiose, aiškiai apibrėžtose srityse, VRI yra horizontalioji keitimosi informacija priemonė, kurią naudojant galima keistis informacija daugelyje skirtingų politikos sričių. Be to, numatoma, kad į VRI taikymo sritį bus laipsniškai įtraukiamos papildomos politikos sritys, o jos funkcijos taip pat gali keistis ir apimti lig šiol neapibrėžtas administracinio bendradarbiavimo rūšis. Dėl šių išskirtinių VRI savybių sunkiau aiškiai apibrėžti sistemos funkcijas ir duomenų mainus, kurie gali vykti sistemoje. Todėl aiškiai apibrėžti tinkamas duomenų apsaugos priemonės taip pat sunkiau.

18. EDAPP pripažįsta, kad reikia užtikrinti VRI lankstumą, ir atkreipia dėmesį į Komisijos siekį padaryti reglamentą tinkamą ir ateityje. Tačiau dėl to neturėtų nukentėti su sistemos funkcijomis ir duomenų apsaugos priemonėmis, kurias numatoma įgyvendinti, susijęs aiškumas ar teisinis tikrumas. Todėl, esant galimybei, į pasiūlymą reikėtų įtraukti konkretesnes nuostatas, o ne tik atkartoti Direktyvoje 95/46/EB ir Reglamente (EB) Nr. 45/2001 išdėstytus pagrindinius duomenų apsaugos principus⁽¹⁴⁾.

2.2. VRI taikymo sritis ir numatomas jos išplėtimas (3 ir 4 straipsniai)

2.2.1. Įvadas

19. EDAPP palankiai vertina pasiūlyme pateiktą aiškią dabartinės VRI taikymo srities apibrėžtį, taip pat I priedą, kuriame išvardyti susiję Sąjungos aktai, kuriais remiantis galima keistis informacija. O informacija galima keistis, be kita ko, bendradarbiaujant pagal konkrečias Profesinių kvalifikacijų direktyvos, Paslaugų direktyvos ir Direktyvos

dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo⁽¹⁵⁾ nuostatas.

20. Kadangi VRI taikymo sritį numatoma plėsti, II priede išvardytos galimos tikslinės plėtros sritys. II priede išvardytas politikos sritis galima perkelti į I priedą deleguotuoju aktu, kurį Komisija priimtų atlikusi poveikio vertinimą⁽¹⁶⁾.

21. EDAPP palankiai vertina šį metodą, nes taip: i) nustatomos aiškios VRI taikymo srities ribos ir ii) užtikrinamas skaidrumas, o kartu iii) suteikiama galimybė lanksčiau taikyti reglamento nuostatas tuo atveju, jei ateityje VRI būtų naudojama keičiantis informacija kitose politikos srityse. Šis metodas taip pat užtikrina, kad informacija nebūtų galima keistis VRI; i) konkrečiuose vidaus rinkos teisės aktuose nesant tinkamo teisinio pagrindo, kuris suteiktų galimybę arba įgaliotų keistis informacija⁽¹⁷⁾; ir ii) nesant nuorodos į tą teisinį pagrindą reglamento I priede.

22. Tačiau tebėra neaiškumų dėl VRI taikymo srities, t. y. politikos sričių, kurias būtų galima įtraukti į VRI taikymo sritį, ir funkcijų, kurios įtrauktos arba kurias galima įtraukti į VRI.

23. Pirma, negalima atmesti galimybės, kad, plečiant VRI taikymo sritį, į ją gali būti įtrauktos ne tik I ir II prieduose išvardytos politikos sritys. Tai gali nutikti suteikus galimybę naudoti VRI keitimuisi tam tikrų rūšių informacija tose srityse, kurios numatytos ne Komisijos deleguotajame akte, bet Parlamento ir Tarybos priimtame akte, tuo atveju, jei tai nebuvo numatyta II priede⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (OL L 88, 2011 4 4, p. 45).

⁽¹⁶⁾ Pačiame reglamento projekte neužsimenama apie poveikio vertinimą. Tačiau pasiūlymo aiškinamojo memorandumo 7 puslapyje paaiškinta, kad Komisija bus įgaliota perkelti II priede išvardytas politikos sritis į I priedą, priimdama deleguotąjį aktą ir „įvertinusi technines galimybes, rentabilumą, patogumą naudoti, bendrą poveikį sistemai ir gavus testavimo, jei toks būtų atliktas, etapo rezultatus“.

⁽¹⁷⁾ Išskyrus SOLVIT (žr. II priedo I skyriaus 1 poskyrį), su kurio susijęs tik privalomos teisinės galios neturintis teisės aktas, t. y. Komisijos rekomendacija. Kalbant apie duomenų apsaugą, konkrečiu SOLVIT atveju kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu galima remtis duomenų subjektų sutikimu.

⁽¹⁸⁾ Tai gali nutikti Komisijos iniciatyva, tačiau taip pat neatmestina galimybė, kad mintis naudoti VRI konkrečioje politikos srityje gali kilti vėliau, teisėkūros proceso metu, ir tą mintį gali pasiūlyti Parlamentas arba Taryba. Tai jau yra nutikę praeityje, prieš priimant Direktyvą dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo. Tokiu atveju reikėtų didesnio aiškumo dėl taikymo srities išplėtimo „procedūros“, kuri, atrodo, lig šiol daugiausia buvo susijusi su taikymo srities išplėtimu priimant deleguotuosius aktus (žr. nuostatas dėl poveikio vertinimo, deleguotųjų aktų, I priedo atnaujinimo).

⁽¹⁴⁾ Šiuo klausimu taip pat žr. EDAPP pastabas dėl numatomo VRI išplėtimo 2.2 skirsnyje.

24. Antra, nors kai kuriais atvejais, VRI taikymo sritį papildžius naujomis politikos sritimis, gali prireikti tik šiek tiek pakeisti esamas sistemos funkcijas arba gali nereikėti jokių pakeitimų⁽¹⁹⁾, kitais atvejais sistema gali tapti papildyti naujomis funkcijomis, o ankstesnes funkcijas pakeisti kitomis arba padaryti svarbius esamų funkcijų pakeitimus:
- nors pasiūlyme užsimenama apie kelias esamas ar numatomas funkcijas, ši informacija dažnai nepakanamai aiški ar išsami. Tai iš esmės pasakytina apie informaciją apie perspėjimus, išorės subjektus, saugyklas, tarpusavio pagalbą ir problemų sprendimą⁽²⁰⁾. Pavyzdžiui, žodis „perspėjimas“, kuriuo vadinama svarbiausia esama funkcija, paminėtas tik kartą – 10 konstatuojamojoje dalyje,
 - pasiūlytame reglamente numatyta galimybė patvirtinti naujas funkcijas, apie kurias pasiūlyme visiškai neužsiminta,
 - lig šiol VRI buvo apibūdinama kaip keitimuisi informacija skirta IT priemonė, kitaip tariant, ryšių priemonė (žr., pvz., pasiūlymo 3 straipsnį). Tačiau kai kurios pasiūlyme nurodytos funkcijos, įskaitant informacijos saugyklos funkciją, yra ne tik ryšių priemonių funkcijos. Priėmus pasiūlymą pratęsti saugojimo laikotarpį iki penkerių metų ši sistema taip pat taptų panašesnė į duomenų bazę. Šie pokyčiai iš esmės pakeistų VRI esmę⁽²¹⁾.

2.2.2. Rekomendacijos

25. Šiems neaiškumams pašalinti EDAPP rekomenduoja vadovautis dvipusiu požiūriu. Jis siūlo, pirma, paaiškinti ir konkrečiau apibūdinti jau numatytas funkcijas ir, antra, taikyti atitinkamas procedūrinės apsaugos priemones, kurios užtikrintų, kad plėtojant VRI ateityje, be kita ko, būtų griežtai paisoma ir duomenų apsaugos.
- Jau įdiegtų arba numatytų funkcijų (pvz., dviejų subjektų keitimosi informacija, perspėjimų, saugyklų, problemų sprendimo ir išorės subjektų funkcijų) paaiškinimas
26. EDAPP rekomenduoja suformuluoti konkretnesnes reglamento nuostatas dėl jau žinomų funkcijų, pvz., funkcijų, kurios naudojamos keičiantis informacija I ir II prieduose nurodytose politikos srityse.
27. Pavyzdžiui, būtų galima numatyti konkretnesnes ir aiškesnes priemones, susijusias su Vidaus rinkos problemų sprendimo tinklo (SOLVIT)⁽²²⁾ įtraukimu į VRI (nuostatas dėl išorės subjektų ir problemų sprendimo) bei specialistų ir paslaugų teikėjų katalogais (nuostatas dėl saugyklų).
28. Taip pat reikėtų pateikti papildomus paaiškinimus dėl perspėjimų, kurie jau naudojami pagal Paslaugų direktyvos nuostatas, ir kuriuos taip pat galima pradėti naudoti kitose politikos srityse. Visų pirma 5 straipsnyje reikėtų pateikti aiškų perspėjimo, kaip funkcijos, apibrėžtį (kartu su kitų funkcijų, kaip antai dviejų subjektų keitimosi informacija ir saugyklų funkcijų apibrėžtimis). Su perspėjimais susijusias priegosis teises ir saugojimo laikotarpius taip pat reikėtų paaiškinti⁽²³⁾.
- Procedūrinės apsaugos priemonės (poveikio duomenų apsaugai vertinimas ir konsultacijos su duomenų apsaugos institucijomis)
29. Jeigu reglamentą norima padaryti tinkamą ir ateityje – papildomų funkcijų, kurių ilgainiui gali prireikti, atžvilgiu – ir taip suteikti galimybę papildyti VRI naujomis funkcijomis, kurios neapibrėžtos šiame reglamente, reikėtų nustatyti tinkamas procedūrinės apsaugos priemones, kurios užtikrintų, kad būtų priimtos atitinkamos nuostatos, kuriomis – prieš pradėdant naudoti naują funkciją – būtų įgyvendintos būtinos duomenų apsaugos priemonės. Tokiu požiūriu reikėtų vadovautis ir taikymo srities išplėtimo į naujas politikos sritis atveju – tuomet, kai tai turi poveikį duomenų apsaugai.
30. EDAPP rekomenduoja sukurti aiškų mechanizmą, kuris užtikrintų, kad kaskart prieš papildant VRI funkcijų sąrašą arba prieš išplečiant šią sistemą į naują politikos sritį būtų atidžiai įvertinami su duomenų apsauga susiję rūpestį keliantys klausimai ir prireikus į VRI architektūrą būtų įtraukiamos papildomos apsaugos ar techninės priemonės. Visų pirma:
- reglamente reikėtų nustatyti reikalavimą atlikti aiškinamojo memorandumo 7 puslapyje nurodytą poveikio vertinimą, kuris apimtų ir poveikio duomenų apsaugai vertinimą, kuriame turėtų būti konkrečiai analizuojami VRI konstrukcijos pakeitimai (jeigu jų reikia), kurie būtini siekiant užtikrinti, kad sistemoje toliau būtų tinkamų duomenų apsaugos priemonių, kurios taip pat apimtų naujas politikos sritis ir (arba) funkcijas,
 - reglamente turėtų būti aiškiai nurodyta, kad kaskart prieš išplečiant VRI būtina surengti konsultacijas su EDAPP ir nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis. Šios konsultacijos gali vykti pagal 20 straipsnyje numatytą suderintos priežiūros mechanizmą.

⁽¹⁹⁾ Pavyzdžiui, du subjektai gali keistis informacija pagal Profesinių kvalifikacijų direktyvos ir Direktyvos dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo nuostatas iš esmės pagal tą pačią struktūrą ir naudodami panašias funkcijas, kurioms taikomos panašios duomenų apsaugos priemonės.

⁽²⁰⁾ Žr. 2, 10, 12, 13, 15 konstatuojamąsias dalis bei 5 straipsnio b ir i punktus, 10 straipsnio 7 dalį ir 13 straipsnio 2 dalį.

⁽²¹⁾ Beje, jeigu esamas VRI rinkmenų tvarkymo ir archyvavimo sistemas ketinama pakeisti ar papildyti ir (arba) naudoti VRI kaip duomenų bazę, tai reikėtų aiškiau nurodyti 3 straipsnyje.

⁽²²⁾ Žr. II priedo I skyriaus 1 poskyrį.

⁽²³⁾ Žr. 2.4 ir 2.5.5 skirsnius.

31. Šios procedūrinės apsaugos priemonės (poveikio duomenų apsaugai vertinimas ir konsultacijos) turėtų būti taikomos plečiant VRI ir Komisijos deleguotuoju aktu (perkeliant politikos sritį iš II į I priedą), ir Parlamento ir Tarybos reglamentu, kuriame būtų nurodyta politikos sritis, kurios nėra II priedo sąraše.
32. Galiausiai EDAPP rekomenduoja reglamente paaiškinti, ar į deleguotųjų aktų, kuriuos Komisija bus įgaliota priimti pagal 23 straipsnį, taikymo sritį bus įtraukti kiti klausimai, be politikos sričių perkėlimo iš II į I priedą. Jeigu įmanoma, reglamentu Komisiją reikėtų įgalioti priimti konkrečius įgyvendinimo ar deleguotuosius aktus, kuriuose būtų galima toliau apibrėžti papildomas sistemos funkcijas arba kuriais būtų galima spręsti su duomenų apsauga susijusius rūpestį keliančius klausimus, kurių gali iškilti ateityje.

2.3. Vaidmenys, kompetencijos sritys ir atsakomybė (7–9 straipsniai)

33. EDAPP palankiai vertina tai, kad visas (II) skyrius skirtas įvairių VRI dalyvių funkcijoms ir išsipareigojimams paaiškinti. Šias nuostatas būtų galima dar labiau patobulinti taip, kaip nurodyta toliau.
34. 9 straipsnyje aprašoma atsakomybė, susijusi su Komisijos, kaip duomenų valdytojos, vaidmeniu. EDAPP taip pat rekomenduoja į šį straipsnį įtraukti papildomą nuostatą, kurioje būtų kalbama apie Komisijos vaidmenį siekiant užtikrinti, kad sistema būtų projektuojama vadovaujantis privatumo užtikrinimo sistemos projektavimo etape principais ir apie jos kaip koordinatorės vaidmenį sprendžiant duomenų apsaugos klausimus.
35. EDAPP džiaugiasi, kad tarp 7 straipsnyje išvardytų VRI koordinatorių užduočių dabar konkrečiai nurodytos koordinavimo užduotys, susijusios su duomenų apsauga, įskaitant Komisijos asmens ryšiams funkcijas. EDAPP rekomenduoja papildomai patikslinti, kad prie šių koordinavimo užduočių priskiriami ir ryšiai su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis.

2.4. Prieigos teisės (10 straipsnis)

36. 10 straipsnyje numatytos prieigos teisių apsaugos priemonės. EDAPP palankiai vertina tai, kad, atsižvelgus į jo pastabas, šios nuostatos buvo gerokai patobulintos.
37. Atsižvelgiant į tai, kad VRI yra horizontaliai taikoma ir nuolat plėtojama priemonė, svarbu užtikrinti, kad sistema garantuotų vadinamojo Didžiosios kinų sienos principo taikymą, kad tam tikros politikos srities informacija būtų tvarkoma sprendžiant tik tos politikos srities klausimus: VRI naudotojams i) turėtų būti sudaryta galimybė prieiti tik prie tos informacijos, su kuria jiems būtina susipažinti, ir ii) susipažinti tik su vienos politikos srities informacija.
38. Tai, kad VRI naudotojui gali būti suteikta teisė prieiti prie ne mažiau kaip kelių politikos sričių informacijos (tai gali nutikti kai kuriose vietose valdžios įstaigose), neišvengiama, tačiau sistema neturėtų leisti suplakti į vieną informacijos

iš skirtingų politikos sričių. Prireikus, griežtai laikantis tikslų apribojimo principo, įgyvendinimo teisės aktuose arba Sąjungos akte būtų galima nustatyti išimtis.

39. Šie principai šiuo metu įtraukti į reglamento tekstą, tačiau juos būtų galima toliau stiprinti ir taikyti praktiškai.
40. Dėl Komisijos prieigos teisių – EDAPP palankiai vertina tai, kad pasiūlymo 9 straipsnio 2 ir 4 dalyse ir 10 straipsnio 6 dalyje patikslinta, jog Komisija neturės galimybės susipažinti su asmens duomenimis, kuriais keisis valstybės narės, išskyrus tuos atvejus, kai Komisija bus priskirta prie administracinio bendradarbiavimo procedūros dalyvių.
41. Išorės subjektų ir su perspėjimais susijusias prieigos teises taip pat reikėtų išsamiau paaiškinti ⁽²⁴⁾. Dėl perspėjimų – EDAPP rekomenduoja reglamente nurodyti, kad perspėjimai būtų siunčiami tik su tuo susijusioms kompetentingoms institucijoms, kurioms būtina žinoti, o ne visoms atitinkamoms visų valstybių narių kompetentingoms institucijoms. Tai nereiškia, kad tam tikrais atvejais ar sprendžiant konkrečios politikos srities klausimus negalima siųsti perspėjimų visoms valstybėms narėms, jeigu jos visos susijusios su tuo atveju. Taip pat sprendžiant dėl Komisijos prieigos prie perspėjimų, kiekvienu atveju būtina atlikti analizę.

2.5. Asmens duomenų saugojimas (13 ir 14 straipsniai)

2.5.1. Įvadas

42. Pasiūlymo 13 straipsnyje duomenų saugojimo VRI trukmę siūloma pailginti nuo šiuo metu patvirtintų šešių mėnesių (skaičiuojama nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos) iki penkerių metų, duomenis užblokuojant po 18 mėnesių. Susipažinti su užblokuotais duomenimis galima tik pagal specialią duomenų paėmimo procedūrą, kurią galima pradėti tik duomenų subjekto prašymu arba jei duomenų reikia „siekiant įrodyti, kad VRI sistemoje įvyko informacijos mainai“.
43. Šiuo metu duomenys saugomi VRI tris skirtingus laikotarpius:
- nuo įkėlimo iki administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos,
 - 18 mėnesių nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos ⁽²⁵⁾,
 - koduoti duomenys saugomi dar trejus metus ir šešis mėnesius nuo 18 mėnesių laikotarpio pabaigos (kitą variantą, penkerius metus nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos).

⁽²⁴⁾ Taip pat žr. 2.2.2 skirsnį.

⁽²⁵⁾ Atsižvelgiant į 13 straipsnio 1 dalį, 18 mėnesių yra ilgiausias terminas, todėl taip pat galima nustatyti trumpesnę laikotarpį. Tačiau tai neturėtų poveikio bendrai saugojimo trukmei, kuri bet kuriuo atveju būtų penkeri metai nuo bendradarbiavimo procedūros pabaigos.

44. Be šių bendrųjų taisyklių, 13 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybė saugoti duomenis informacijos saugykloje, jeigu tai būtina daryti šiuo tikslu, gavus duomenų subjekto sutikimą arba „kai tai būtina siekiant laikytis Sąjungos teisės akto“. Toliau, 14 straipsnyje, numatytas panašus blokavimo mechanizmas, pagal kurį VRI naudotojų asmens duomenys saugomi penkerius metus nuo tos datos, kai jie nustoja būti VRI naudotojais.
45. Daugiau konkrečių nuostatų nėra. Todėl bendrąsias taisykles turbūt numatyta taikyti ne tik dviejų subjektų keitimuisi informacija, bet ir perspėjimams, problemų sprendimui (kaip SOLVIT)⁽²⁶⁾ ir visoms kitoms funkcijoms, susijusioms su asmens duomenų tvarkymu.
46. Atsižvelgiant į Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnio 1 dalies e punktą ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 4 straipsnio 1 dalies e punktą, EDAPP kyta abejonių dėl saugojimo laikotarpių: pagal abi nuostatas reikalaujama, kad asmens duomenys būtų saugomi ne ilgiau, nei juos būtina saugoti tais tikslais, dėl kurių jie surinkti arba toliau tvarkomi.
- 2.5.2. *Nuo įkėlimo iki administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos: būtinybė laiku užbaigti procedūrą*
47. Dėl pirmojo laikotarpio – nuo informacijos įkėlimo iki administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos – EDAPP rūpestį kelia tai, kad kai kurios procedūros gali niekada nesibaigti arba bus užbaigtos tik po neproporcingai ilgo laiko. Taip kai kurie asmens duomenys duomenų bazėje gali likti ilgiau nei būtina arba net visam laikui.
48. EDAPP supranta, kad Komisija praktiškai padarė pažangą siekdama paspartinti VRI vėluojančius procesus ir kad įdiegta dviejų subjektų keitimosi informacija sistema, per kurią stebima, kad administracinio bendradarbiavimo procedūros būtų baigiamos laiku, o atsiliekantiesiems nuo tvarkaraščio nuolat primenama apie jų vėlavimą. Be to, taikant privatumo užtikrinimo sistemos projektavimo etape principą padarytas naujas sistemos funkcijų pakeitimas suteikia galimybę nuspaudus vieną mygtuką priimti atsakymą ir kartu užbaigti administracinio bendradarbiavimo procedūrą. Anksčiau tam reikėdavo dviejų pavienių veiksmų, dėl to sistemoje galėjo likti neužbaigtų neaktyvių administracinio bendradarbiavimo procedūrų.
49. EDAPP palankiai vertina šias praktines pastangas. Tačiau rekomenduoja reglamento tekste nustatyti garantijas, kad administracinio bendradarbiavimo per VRI procedūros bus užbaigtos laiku ir kad neaktyvios procedūros (seniai nevykdyta jokia su jomis susijusi veikla) bus ištrintos iš duomenų bazės.
- 2.5.3. *18 mėnesių nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos: ar šešių mėnesių laikotarpio pailginimas pagrįstas?*
50. EDAPP ragina dar kartą apsvarstyti, ar siūlymas pailginti dabartinį šešių mėnesių laikotarpį iki 18 mėnesių nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos pakankamai pagrįstas ir, jeigu taip, ar jis pagrįstas tik dviejų subjektų keitimosi informacija atveju, ar ir naudojant kitas funkcijas. VRI veikia jau keletą metų ir reikėtų pasinaudoti šiuo klausimu sukaupta praktine patirtimi.
51. Jeigu VRI ir toliau bus tik keitimosi informacija priemonė (o ne rinkmenų tvarkymo sistema, duomenų bazė ar archyvavimo sistema) ir jeigu kompetentingoms institucijoms bus suteiktos priemonės paimti iš sistemos gautą informaciją (elektroniniu formatu ar popieriuje arba bet kuriuo kitu būdu, kuriuo paimtą informaciją galima naudoti kaip įrodymą)⁽²⁷⁾, tuomet iš duomenų laikymo VRI pasibaigus administracinio bendradarbiavimo procedūrai bus mažai naudos.
52. Dviem subjektams keičiantis informacija, net ir priėmus atsakymą – ir kartu užbaigus administracinio bendradarbiavimo procedūrą – gali prireikti toliau užduoti klausimus ir galbūt tokiu atveju (pagrįstai trumpas) saugojimo laikotarpis po procedūros užbaigimo būtų pateisinamas. Iš pirmo žvilgsnio dabartinio šešių mėnesių laikotarpio visiškai pakaktų šiam tikslui.
- 2.5.4. *Penkeri metai nuo 18 mėnesių laikotarpio pabaigos: blokuoti duomenys*
53. EDAPP laikosi nuomonės, kad Komisija nepakankamai pagrindė būtinybę saugoti vadinamuosius blokuotus duomenis iki penkerių metų ir tokio saugojimo proporcingumą.
54. Aiškinamojo memorandumo 8 puslapyje nurodytas Teisingumo Teismo sprendimas *Rijkeboer*⁽²⁸⁾. EDAPP rekomenduoja Komisijai dar kartą apsvarstyti šios bylos įtaką duomenų saugojimui VRI. EDAPP nuomone, pagal sprendimą *Rijkeboer* nereikalaujama VRI konfigūruoti taip, kad duomenys būtų saugomi penkerius metus nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos.
55. EDAPP mano, kad nuorodos į sprendimą *Rijkeboer* ar reglamente minimų duomenų subjektų teisių susipažinti su savo duomenimis nepakanka duomenų saugojimui VRI penkerius metus nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos pagrįsti. Ne tokia atgrasi galimybė, kurią būtų galima išsamiau aptarti, – saugoti tik žurnalo duomenis (visiškai be turinio, priedėlių ar neskelbtinų duomenų). Tačiau šiame etape EDAPP neįsitikinęs, kad tai būtina ar atitinka proporcingumo principą.

⁽²⁷⁾ Suprantame, kad dedamos pastangos užtikrinti tai praktiniu lygmeniu.

⁽²⁸⁾ 2009 m. gegužės 7 d. sprendimas *Rijkeboer*, C-553/07, Rink. p. I-3889.

⁽²⁶⁾ Žr. II priedo I skyriaus 1 poskyrį.

56. Be to, problemų kelia tai, kad neaišku, kas galėtų susipažinti su vadinamaisiais blokuotais duomenimis ir kokiais tikslais. Tiesiog užsiminti, jog tai būtų daroma „siekiant įrodyti, kad VRI sistemoje įvyko informacijos mainai“ (kaip nurodyta 13 straipsnio 3 dalyje), nepakanka. Jeigu nuostata dėl duomenų blokavimo bus palikta, bet kuriuo atveju reikėtų geriau paaiškinti, kas gali paprašyti įrodyti informacijos mainus ir kokiomis aplinkybėmis. Ar kiti veikėjai, be duomenų subjekto, turėtų teisę prašyti prieigos prie tokių duomenų? Jeigu taip, ar tai būtų tik kompetentingos institucijos ir ar tai būtų galima daryti tik siekiant įrodyti, kad įvyko tam tikri informacijos mainai, kurių metu apsieista tam tikru turiniu (pvz., mainus užginčijus kompetentingoms institucijoms, kurios siuntė arba gavo pranešimą)? Ar numatyta kitų galimų duomenų, gautų „siekiant įrodyti, kad VRI sistemoje įvyko informacijos mainai“, naudojimo būdų ⁽²⁹⁾?

2.5.5. Perspėjimai

57. EDAPP rekomenduoja aiškiau atskirti perspėjimų ir informacijos saugyklų funkcijas. Vienas dalykas – naudoti perspėjimą kaip ryšių priemonę siekiant perspėti kompetingas institucijas apie tam tikrą nusikaltimą ar įtarimus, ir visai kitas – saugoti šį perspėjimą duomenų bazėje ilgą ar net neapibrėžtą laiką. Dėl perspėjimų informacijos saugojimo kiltų papildomų rūpesčių, be to, reikėtų nustatyti konkrečias taisykles ir papildomas duomenų apsaugos priemones.
58. Todėl EDAPP rekomenduoja reglamente nustatyti visais atvejais galiojančią bendrą taisyklę, kad: i) nustačius atitinkamas papildomas apsaugos priemones, perspėjimams taikomas šešių mėnesių saugojimo laikotarpis, nebent vertikaliosiose teisės aktuose nurodyta kitaip; ir – tai ne mažiau svarbu – kad ii) šis laikotarpis skaičiuojamas nuo perspėjimo išsiuntimo.
59. Priešingu atveju EDAPP rekomenduoja pasiūlytame reglamente konkrečiai nustatyti išsamias su perspėjimais susijusias apsaugos priemones. Jeigu bus nuspręsta vadovautis antruoju požiūriu, EDAPP pasirengęs padėti Komisijai bei teisės aktų leidėjams ir teikti jiems tolesnes rekomendacijas šiuo klausimu.

2.6. Ypatinų kategorijų duomenys (15 straipsnis)

60. EDAPP palankiai vertina tai, kad reglamente atskirti, viena, Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 1 dalyje ir, antra, 5 dalyje nurodyti asmens duomenys. Jis taip pat pritaria aiškiai apibrėžtai reglamento nuostatai, kad ypatingų kategorijų duomenis galima tvarkyti tik esant konkrečiai Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnyje nurodytai priežastiai.
61. Šiuo požiūriu EDAPP supranta, kad VRI bus tvarkoma labai daug neskelbtinų duomenų, nurodytų Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 2 dalyje. Iš tiesų VRI – nuo pat pradžių, kai ją pradėta naudoti administracinio bendradarbiavimo pagal Paslaugų ir Specialistų kvalifikacijų direk-

tyvas tikslais, – buvo skirta būtent tokiems duomenims tvarkyti, visų pirma duomenims, susijusiems su nusikaltimų ir administracinių pažeidimų, kurie gali turėti įtakos specialisto ar paslaugų teikėjo teisei dirbti darbą ir (arba) teikti paslaugas kitoje valstybėje narėje, registrais.

62. Be to, kai į VRI bus įtrauktas SOLVIT modulis, šioje sistemoje taip pat tikriausiai bus tvarkoma labai daug 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų neskelbtinų duomenų (daugiausia susijusių su sveikata) ⁽³⁰⁾. Galiausiai, neatmestina galimybė, kad ateityje per VRI – ypatingais atvejais ar sistemingai – gali būti renkami ir kitų rūšių neskelbtini duomenys.

2.7. Saugumas (16 straipsnis ir 16 konstatuojamoji dalis)

63. EDAPP džiaugiasi, kad 16 straipsnyje konkrečiai nurodytas Komisijos išipareigojimas laikytis savo vidaus taisyklių, kurios priimtos vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 22 straipsniu, bei patvirtinti ir nuolat atnaujinti VRI saugumo planą.
64. Siekdamas dar labiau patobulinti šias nuostatas, EDAPP rekomenduoja reglamente nustatyti reikalavimą – kaskart prieš išplečiant VRI į naują politikos sritį arba prieš papildant šią sistemą nauja funkcija, turinčia poveikį asmens duomenims, – atlikti rizikos vertinimą ir peržiūrėti saugumo planą ⁽³¹⁾.
65. EDAPP taip pat atkreipia dėmesį, kad 16 straipsnyje ir 16 konstatuojamojoje dalyje kalbama tik apie Komisijos išipareigojimus ir EDAPP atliekamą priežiūros funkciją. Ši informacija gali suklaidinti. Nors Komisija tikrai yra sistemos valdytoja ir ja būdama yra daugiausia atsakinga už saugumo VRI palaikymą, kompetentingos institucijos taip pat turi išipareigojimų, kurių vykdymą prižiūri nacionalinės duomenų apsaugos institucijos. Todėl 16 straipsnyje ir 16 konstatuojamojoje dalyje taip pat reikėtų nurodyti su saugumu susijusių kitų VRI dalyvių išipareigojimus pagal Direktyvos 95/46/EB nuostatas ir nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms suteiktus priežiūros įgaliojimus.

2.8. Duomenų subjektų informavimas ir skaidrumas (17 straipsnis)

2.8.1. Valstybėse narėse pateikiama informacija

66. Dėl 17 straipsnio 1 dalies – EDAPP rekomenduoja į reglamentą įtraukti konkretesnes nuostatas, siekiant užtikrinti, kad duomenų subjektai būtų išsamiai informuojami apie jų duomenų tvarkymą VRI. Atsižvelgiant į tai, kad VRI naudojasi daug kompetentingų institucijų, įskaitant daugelį mažų vietos valdžios įstaigų, kurios neturi pakankamų išteklių, primygtinai rekomenduojama koordinuoti su pranešimų perdavimu susijusią veiklą nacionaliniu lygmeniu.

⁽²⁹⁾ Nors asmens duomenų saugojimas privatumui kelia palyginti mažiau rizikos, EDAPP nuomone, VRI naudotojų asmens duomenų saugojimas penkerius metus po to, kai jie netenka prieigos prie VRI teisės, taip pat nepakankamai pagrįstas.

⁽³⁰⁾ Žr. II priedo I skyriaus 1 poskyrį.

⁽³¹⁾ Taip pat žr. 12 skirsnyje pateikiamas rekomendacijas dėl auditų.

2.8.2. Komisijos pateikiama informacija

67. Pagal 17 straipsnio 2 dalies a punktą Komisija turi pateikti privatumo pranešimą dėl savo duomenų tvarkymo veiklos, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 45/2001 10 ir 11 straipsniais. Be to, pagal 17 straipsnio 2 dalies b punktą Komisija turi pateikti „informaciją apie administracinio bendradarbiavimo per VRI procedūrą, nurodytą 12 straipsnyje, duomenų apsaugos aspektus“. O pagal 17 straipsnio 2 dalies c punktą ji turi pateikti „informaciją apie duomenų subjektų teisių išimtis arba apribojimus, nurodytus 19 straipsnyje“.
68. EDAPP džiaugiasi, kad į reglamentą įtrauktos šios nuostatos, padedančios didinti VRI duomenų tvarkymo operacijų skaidrumą. Kaip minėta 2.1 skirsnyje, valdant 27 skirtingose valstybėse narėse naudojamą IT sistemą, itin svarbu užtikrinti sistemos veikimo, taikomų duomenų apsaugos priemonių ir duomenų subjektams teikiamos informacijos nuoseklumą ⁽³²⁾.
69. Be to, reikėtų toliau tobulinti 17 straipsnio 2 dalies nuostatas. Komisija, būdama sistemos valdytoja, turi daugiausia galimybių imtis aktyvaus vaidmens ir savo daugiakalbėje svetainėje pateikti pirminį pranešimą dėl duomenų apsaugos bei kitą svarbią informaciją duomenų subjektams ir kompetentingų institucijų vardu, t. y. informaciją, kurią reikia pateikti pagal Direktyvos 95/46/EB 10 ar 11 straipsnį. Paprastai tokiu atveju kompetentingų institucijų pranešimuose pakaktų tiesiog pateikti nuorodą į Komisijos paskelbtą pranešimą ir tik papildyti juos konkrečia papildoma informacija, kurią būtina pateikti pagal nacionalinius teisės aktus.
70. Taip pat 17 straipsnio 2 dalies b punkte reikėtų patikslinti, kad Komisijos teikiama išsami informacija apims visas politikos sritis, visų rūšių administracinio bendradarbiavimo procedūras ir visas VRI funkcijas ir kad joje bus tik tų kategorijų duomenys, kuriuos galima tvarkyti. Šiame punkte taip pat turėtų būti informacija apie klausimų grupių, kurios naudojamos bendradarbiaujant dviem subjektams, skelbimą VRI interneto svetainėje taip, kaip tai šiuo metu praktiškai daroma.

2.9. Teisė susipažinti su duomenimis, juos taisyti ir ištrinti (18 straipsnis)

71. EDAPP norėtų dar kartą atkreipti dėmesį, kaip minėta 2.1 skirsnyje, kad itin svarbu užtikrinti sistemos veikimo ir taikomų duomenų apsaugos priemonių nuoseklumą. Šiuo tikslu EDAPP išsamiu paaiškintu nuostatas dėl teisių susipažinti su duomenimis, juos taisyti ir ištrinti.
72. 18 straipsnyje reikėtų patikslinti, į ką duomenų subjektai turėtų kreiptis, norėdami susipažinti su duomenimis. Turėtų būti aišku, į ką šiuo klausimu reikėtų kreiptis skirtingais laikotarpiais:

- prieš užbaigiant administracinio bendradarbiavimo procedūrą,
- užbaigus administracinio bendradarbiavimo procedūrą, bet dar nepasibaigus 18 mėnesių saugojimo laikotarpiui,
- ir laikotarpiu, kai saugomi blokuoti duomenys.

73. Reglamente taip pat turėtų būti reikalaujama, kad kompetentingos institucijos prirėkus bendradarbiavimą priegos prašymų klausimais. Duomenys turėtų būti ištaisomi ir ištrinami ne per 60 dienų, o kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 60 dienų. Taip pat reikėtų nurodyti galimybę sukurti duomenų apsaugos modulį ir įgyvendinti privatumo užtikrinimo sistemos projektavimo etape principu pagrįstus sprendimus plėtojant institucijų bendradarbiavimą priegos teisių ir įgaliojimų suteikimo duomenų subjektams klausimais, pvz., suteikiant jiems tiesioginę prieigą prie savo duomenų, kai tai tinka ir įmanoma.

2.10. Priežiūra (20 straipsnis)

74. Per keletą pastarųjų metų sukurtas vadinamasis suderintos priežiūros modelis. Šis priežiūros modelis, šiuo metu naudojamas Eurodac ir tam tikrose Muitinės informacinės sistemos dalyse, taip pat taikomas Vizų informacinėje sistemoje (VIS) ir antrosios kartos Šengeno informacinėje sistemoje (SIS II).
75. Šį modelį sudaro trys sluoksniai:
- priežiūrą nacionaliniu lygmeniu užtikrina nacionalinės duomenų apsaugos institucijos,
 - priežiūrą ES lygmeniu užtikrina EDAPP,
 - veiklos koordinavimas užtikrinamas nuolat rengiamais posėdžiais ir kita koordinuojama veikla, kurią remia EDAPP, atliekantis šio koordinavimo mechanizmo sekretoriato funkcijas.
76. Įsitikinta, kad šis modelis sėkmingai įgyvendinamas ir veiksmingas, todėl reikėtų numatyti galimybę jį taikyti ateityje kuriant kitas informacines sistemas.
77. EDAPP palankiai vertina tai, kad pasiūlymo 20 straipsnyje konkrečiai numatyta galimybė nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms ir EDAPP vykdyti suderintą priežiūrą, vadovaujantis iš esmės VIS ir SIS II reglamentuose nustatytais modeliais ⁽³³⁾.

⁽³²⁾ Vadovaujantis šiuo požiūriu, siekiant užtikrinti nuoseklumą, be abejojimo, reikėtų tinkamai atsižvelgti į visus nacionalinius skirtumus, kai to prireikia ir kai tai pagrįsta.

⁽³³⁾ Žr. 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1987/2006 dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo (OL L 381, 2006 12 28, p. 4) ir 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 767/2008 dėl Vizų informacinės sistemos (VIS) ir apskaitimo duomenimis apie trumpalaikes vizas tarp valstybių narių (VIS reglamentą) (OL L 218, 2008 8 13, p. 60).

78. EDAPP patobulintų nuostatas dėl tam tikrų suderintos priežiūros aspektų ir tuo tikslu pritartų nuostatoms, panašioms į galiojančias nuostatas, susijusias su, pvz., Vizų informacine sistema (VIS reglamento 41–43 straipsniai), SIS II (SIS II reglamento 44–46 straipsniai), bei numatytas Eurodac⁽³⁴⁾ atveju. Visų pirma būtų naudinga reglamento:

- 20 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti ir aiškiau paskirstyti susijusias nacionalinių duomenų apsaugos institucijų ir EDAPP priežiūros užduotis⁽³⁵⁾,
- 20 straipsnio 3 dalyje patikslinti, kad nacionalinės duomenų apsaugos institucijos ir EDAPP pagal savo kompetenciją „aktyviai bendradarbiauja“ ir „užtikrina suderintą VRI priežiūrą“ (vertėtų užsiminti ne tik apie suderintą priežiūrą, bet ir apie aktyvų bendradarbiavimą)⁽³⁶⁾, ir
- patikslinti, kokiais klausimais gali būti bendradarbiavama, pvz., nustatant reikalavimą, kad nacionalinės duomenų apsaugos institucijos ir EDAPP „pagal savo kompetenciją ... keistųsi atitinkama informacija, padėtų vieni kitiems atlikti auditą ir patikrinimus, nagrinėtų VRI reglamento aiškinimo ar taikymo sunkumus, analizuotų problemas, susijusias su nepriklausoma priežiūra ar naudojimosi duomenų subjekto teisėmis, rengtų suderintus pasiūlymus dėl problemų bendrų sprendimų ir prirėkus didintų informuotumą apie su duomenų apsauga susijusias teises“⁽³⁷⁾.

79. Nepaisant to, EDAPP supranta, kad šiuo metu VRI yra mažesnė sistema, joje tvarkomi kitokie duomenys ir kad tai yra tebeplėtojama sistema. Todėl EDAPP pripažįsta, kad būtų galima parekomenduoti lanksčiau žvelgti į posėdžių ir auditų dažnį. Trumpai tariant, EDAPP rekomenduoja reglamentu nustatyti būtinas minimalias taisykles, kurios užtikrintų veiksmingą bendradarbiavimą, bet stengtis, kad jo nuostatomis nebūtų sukurta nereikalinga administracinė našta.

80. Pasiūlymo 20 straipsnio 3 dalyje nereikalaujama rengti nuolatinių posėdžių, o tiesiog nustatyta, kad EDAPP „prirėkus gali pakviesti nacionalines priežiūros institucijas susitikti“. EDAPP palankiai vertina tai, kad pagal šias nuostatas susijusioms šalims leidžiama pačioms nuspręsti dėl posėdžių dažnio ir sąlygų bei kitų su jų bendradarbiavimu susijusių procedūrinių dalykų. Dėl šių klausimų galima sutarti rengiant darbo tvarkos taisykles, apie kurias pasiūlyme jau užsiminta.

81. Dėl nuolatinių auditų – tikriausiai taip pat būtų veiksmingiau leisti bendradarbiaujančioms institucijoms savo darbo

tvarkos taisyklėse pačioms nustatyti, kada ir kiek dažnai vykdyti tokius auditus. Tai gali priklausyti nuo kelių veiksnių ir laikui bėgant keistis. Todėl EDAPP pritaria Komisijos požiūriui, kuris suteikia galimybę lanksčiau pažvelgti ir į šį klausimą.

2.11. VRI naudojimas nacionaliniu lygmeniu

82. EDAPP palankiai vertina tai, kad pasiūlyme pateikiamas aiškus VRI naudojimo nacionaliniu lygmeniu teisinis pagrindas ir kad naudojant šią sistemą nacionaliniu lygmeniu būtina laikytis tam tikrų sąlygų, įskaitant sąlygą konsultuotis su nacionaline duomenų apsaugos institucija ir naudoti sistemą nepažeidžiant nacionalinių teisės aktų.

2.12. Keitimasis informacija su trečiosiomis šalimis (22 straipsnis)

83. EDAPP pritaria 22 straipsnio 1 dalyje nustatytiems keitimosi informacija reikalavimams ir palankiai vertina tai, kad VRI plėtros skaidrumas užtikrinamas 22 straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatytas reikalavimas Oficialiajame leidinyje skelbti atnaujintą VRI naudojančių trečiųjų šalių sąrašą (22 straipsnio 3 dalis).

84. EDAPP taip pat rekomenduoja Komisijai susiaurinti nuorodą į nukrypti leidžiančias nuostatas pagal Direktyvos 95/46/EB 26 straipsnį ir nuorodoje palikti tik 26 straipsnio 2 dalį. Kitaip tariant, kompetentingoms institucijoms ir kitiems išorės subjektams trečiojoje šalyje, kuri neišgali užtikrinti pakankamos apsaugos, nereikėtų suteikti tiesioginės prieigos prie VRI, nebent būtų nustatytos atitinkamos sutartinės sąlygos. Šios sąlygos turėtų būti svarstomos ES lygmeniu.

85. EDAPP pabrėžia, kad kitų nukrypti leidžiančių nuostatų, kaip antai nuostatos „perdavimas yra būtinas arba teisiskai reikalaujama atsižvelgti į svarbų visuomenės interesą arba pagrįsti, vykdyti arba ginti teisėtus reikalavimus“ negalima taikyti siekiant pagrįsti duomenų perdavimą į trečiąsias šalis naudojantis tiesiogine prieiga prie VRI⁽³⁸⁾.

2.13. Atskaitomybė (26 straipsnis)

86. Atsižvelgdamas į ketinimus atliekant ES duomenų apsaugos sistemos peržiūrą sustiprinti priemonės didesnei atskaitomybei užtikrinti⁽³⁹⁾, EDAPP rekomenduoja reglamente nustatyti aiškią tinkamų vidaus kontrolės mechanizmų sistemą, kuri užtikrintų ir patvirtintų atitiktį duomenų apsaugos reikalavimams bei apimtų bent tuos elementus, kurie nurodyti toliau.

⁽³⁴⁾ 2000 m. gruodžio 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2725/2000 dėl Eurodac sistemos sukūrimo pirštų atspaudams lyginti siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją (OL L 316, 2000 12 15, p. 1), šiuo metu peržiūrimas. Šiuo atveju svarstomos nuostatos, panašios į VIS ir SIS II reglamentų nuostatas.

⁽³⁵⁾ Pavyzdžiui, žr. VIS reglamento 41 ir 42 straipsnius.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, žr. VIS reglamento 43 straipsnio 1 dalį.

⁽³⁷⁾ Pavyzdžiui, žr. VIS reglamento 43 straipsnio 2 dalį.

⁽³⁸⁾ Panašiu požiūriu vadovautasi 22 straipsnio 2 dalyje kalbant apie Komisiją kaip VRI dalyvę.

⁽³⁹⁾ Žr. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Visapusiškas požiūris į asmens duomenų apsaugą Europos Sąjungoje“ 2.2.4 skirsnį, COM(2010) 609 galutinis. Taip pat žr. 2011 m. sausio 14 d. paskelbtą EDAPP nuomonės apie šį Komisijos komunikatą 7 skirsnį.

87. Šiuo požiūriu EDAPP pritaria reglamento 26 straipsnio 2 dalyje nustatytam reikalavimui, kad Komisija turėtų kas trejus metus EDAPP teikti ataskaitas apie duomenų apsaugos aspektus, įskaitant saugumą. Rekomenduojama reglamente paaiškinti, kad vykdant 20 straipsnyje minėtą suderintą priežiūrą, EDAPP savo ruožtu turėtų leisti nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms susipažinti su Komisijos ataskaita. Taip pat būtų naudinga paaiškinti, kad ataskaitoje reikėtų aptarti, kaip – kiekvienoje politikos srityje ir naudojant kiekvieną funkciją – praktiškai paisyta svarbiausių duomenų apsaugos principų ir spręsti rūpestį keliantys klausimai (pvz., susiję su informacijos teikimu duomenų subjektams, priegios teisėmis, saugumu).

88. Be to, reglamente reikėtų paaiškinti, kad į vidaus kontrolės mechanizmų sistemą reikėtų įtraukti ir privatumo vertinimus (įskaitant, be kita ko, saugumo rizikos analizę), remiantis tų vertinimų rezultatais patvirtintą duomenų apsaugos politiką (įskaitant saugumo planą) bei periodiškai atliekamas peržiūras ir auditus.

2.14. Privatumo užtikrinimas sistemos projektavimo etape

89. EDAPP palankiai vertina tai, kad reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje minimas šis principas⁽⁴⁰⁾. Jis rekomenduoja, be šios informacijos, reglamente nustatyti konkrečias privatumo užtikrinimo projektavimo etape principu pagrįstas apsaugos priemones, pvz.:

- sukurti duomenų apsaugos modulį, kuris suteiktų galimybę duomenų subjektams veiksmingiau naudotis savo teisėmis⁽⁴¹⁾,
- aiškiai atskirti į VRI įtrauktas įvairias politikos sritis (siekiant užtikrinti vadinamojo Didžiosios kinų sienos principo taikymą)⁽⁴²⁾,
- sukurti specialius techninius sprendimus, kurie leistų apriboti paieškos kataloguose, perspėjimų informacijoje ir kitose duomenų bazėse galimybes, kad būtų laikomasi tikslų apribojimo principo,
- parengti konkrečias priemones, kurios užtikrintų, kad neaktyvios administracinio bendradarbiavimo procedūros būtų nutrauktos⁽⁴³⁾,
- atsižvelgiant į būsimus pokyčius, nustatyti atitinkamas procedūrinės apsaugos priemones⁽⁴⁴⁾.

3. IŠVADOS

90. Apskritai EDAPP nuomonė apie VRI teigiama. EDAPP pritaria Komisijos siekiams sukurti elektroninę keitimosi informacija sistemą ir reguliuoti jos duomenų apsaugos aspektus. EDAPP taip pat palankiai vertina tai, kad Komisija siūlo horizontalųjį teisės aktą, t. y. Tarybos ir Parlamento reglamentą VRI reglamentuoti. EDAPP džiaugiasi, kad pasiūlyme itin daug dėmesio skiriama VRI požiūriu svarbiausiems duomenų apsaugos klausimams.

91. Dėl VRI teisinės sistemos, kurią numatoma sukurti pasiūlytu reglamentu, – EDAPP ragina atkreipti dėmesį į du svarbiausius uždavinius:

- būtinybę užtikrinti nuoseklumą, kartu atsižvelgiant į skirtumus, ir
- būtinybę išlaikyti lankstumo ir teisinio tikrumo pusiausvyrą.

92. Reikėtų paaiškinti ir konkrečiau apibūdinti jau numatytas VRI funkcijas.

93. Siekiant užtikrinti, kad plėtojant VRI ateityje būtų griežtai paisoma duomenų apsaugos, reikėtų taikyti atitinkamas procedūrinės apsaugos priemones. Įgyvendinant tokias priemones, kaskart prieš išplečiant VRI taikymo sritį į naują politikos sritį ir (arba) papildant šią sistemą naujomis funkcijomis, turėtų būti atliekamas poveikio vertinimas bei konsultuojamasi su EDAPP ir nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis.

94. Reikėtų išsamiau paaiškinti išorės subjektų ir su perspėjimais susijusias priegios teises.

95. Dėl saugojimo laikotarpių:

- reglamente reikėtų nustatyti garantijas, kad administracinio bendradarbiavimo per VRI procedūros bus užbaigtos laiku, o neaktyvios procedūros (seniai nevykdyta jokia su jomis susijusi veikla) bus ištrintos iš duomenų bazės,
- reikėtų dar kartą apsvaistyti, ar siūlymas pailginti dabartinį šešių mėnesių laikotarpį iki 18 mėnesių nuo administracinio bendradarbiavimo procedūros pabaigos pakankamai pagrįstas,
- Komisija nepakankamai pagrindė būtinybę saugoti vadinamuosius blokuotus duomenis iki penkerių metų ir tokio saugojimo proporcingumą, todėl ši pasiūlymą reikėtų persvarstyti,
- reikėtų aiškiau atskirti perspėjimų ir informacijos saugyklų funkcijas: reglamente turėtų būti nustatyta visais atvejais galiojanti bendra taisyklė, kad: i) nustatytas atitinkamas papildomas apsaugos priemonės, perspėjimams taikomas šešių mėnesių saugojimo laikotarpis, nebent vertikaliuosiuose teisės aktuose nurodyta kitaip; ir kad ii) šis laikotarpis skaičiuojamas nuo perspėjimo išsiuntimo.

96. Reglamente turėtų būti reikalaujama – kaskart prieš išplečiant VRI į naują politikos sritį arba prieš papildant šią sistemą nauja funkcija, turinčia poveikį asmens duomenims, – atlikti rizikos vertinimą ir peržiūrėti saugumo planą.

97. Nuostatas dėl informacijos teikimo duomenų subjektams ir priegios teisių reikėtų tobulinti, be to, jomis turėtų būti skatinamas nuoseklesnis požiūris.

⁽⁴⁰⁾ Žr. ten pat.

⁽⁴¹⁾ Žr. 2.9 skirsnį.

⁽⁴²⁾ Žr. 2.4 skirsnį.

⁽⁴³⁾ Žr. 2.5.2 skirsnį.

⁽⁴⁴⁾ Žr. 2.2.2 skirsnį.

98. EDAPP patobulintų nuostatas dėl tam tikrų suderintos priežiūros aspektų ir tuo tikslu pritartų nuostatoms, panašioms į galiojančias nuostatas, susijusias su, pvz., Vizų informacinė sistema, SIS II, bei numatytas Eurodac atveju. Dėl posėdžių ir auditų dažnio – EDAPP pritaria pasiūlyme plėtojamam lanksčiam požiūriui, kuriuo siekiama užtikrinti, kad reglamentu būtų nustatytos būtinos minimalios taisyklės veiksmingam bendradarbiavimui užtikrinti, bet nebūtų sukurta nereikalingos administracinės naštos.
99. Reglamentas turėtų užtikrinti, kad kompetentingos institucijos ar kiti išorės subjektai trečiojoje šalyje, kuri neišgali užtikrinti pakankamos apsaugos, neturėtų tiesioginės prieigos prie VRI, nebent būtų nustatytos atitinkamos sutartinės sąlygos. Šios sąlygos turėtų būti svarstomos ES lygmeniu.
100. Reglamente turėtų būti nustatyta aiški tinkamų vidaus kontrolės mechanizmų sistema, kuri užtikrintų ir patvirtintų atitiktį duomenų apsaugos reikalavimams bei apimtų privatumo vertinimus (įskaitant, be kita ko, saugumo rizikos analizę), remiantis tų vertinimų rezultatais patvirtintą duomenų apsaugos politiką (įskaitant saugumo planą) bei periodiškai atliekamas peržiūras ir auditus.
101. Reglamente taip pat reikėtų nustatyti konkrečias projektuojant užtikrinamo privatumo principu pagrįstas apsaugos priemones.

Priimta Briuselyje 2011 m. lapkričio 22 d.

Giovanni BUTTARELLI

*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūno padėjėjas*